
C30 Richtlijn voor de opsporing en vervolging van vrouwenhandel

Richtlijn van het ministerie van Justitie d.d. 1 juni 1995.

- 1 Inleiding**

- 2 Relevante wettelijke bepalingen**
 - 2.1 Strafrecht
 - 2.1.1 Strafbaarstelling mensenhandel
 - 2.1.1.1 Dwang- of uitbuitingssituatie
 - 2.1.1.2 Minderjarige slachtoffers
 - 2.1.1.3 'Tot prostitutie brengen'
 - 2.1.2 Andere toepasselijke strafbepalingen
 - 2.2 Bestuursrecht: (lokaal) prostitutiebeleid
 - 2.3 Vreemdelingenrecht

- 3 Signalen van mensenhandel**

- 4 Aanpak van signalen van mensenhandel**
 - 4.1 Signalering – algemeen
 - 4.1.1 Afstemming met het bestuur in het driehoeksoverleg
 - 4.1.2 Coördinatie (politie) controle
 - 4.1.3 Zedencontroles
 - 4.1.4 Informatie-uitwisseling: via CID naar CRI
 - 4.1.5 Onmiddellijk contact opnemen met het Openbaar Ministerie
 - 4.2 Slachtoffercirculaire en hoofdstuk B17 van de Vreemdelingencirculaire
 - 4.2.1 Circulaire 'Bejegening van slachtoffers van seksuele misdrijven'
 - 4.2.2 Hoofdstuk B17 Vreemdelingencirculaire
 - 4.3 Opsporing
 - 4.3.1 Team
 - 4.3.2 Financieel onderzoek
 - 4.4 Vervolging
 - 4.4.1 Zo nodig concentratie van vervolging
 - 4.4.2 Eis ter zitting

- Bijlagen (niet in C30 opgenomen)**
 - 1 Schema art. 250 ter WSR
 - 2 Circulaire 'Bejegening van slachtoffers van seksuele misdrijven'
 - 3 Hoofdstuk B17 Vreemdelingencirculaire

1 Inleiding

Deze handleiding is door de collegevergadering van procureurs-generaal op 10 mei 1995 vastgesteld, treedt op 1 juni 1995 in werking en vervangt de Richtlijn voor de opsporing en vervolging van Vrouwenhandel van de procureurs-generaal van 24 mei 1989.

Mensenhandel, strafbaar gesteld in art. 250 ter **WSr** is een verschijnsel dat vele facetten kent en in vele vormen en gradaties voorkomt. Het is een vorm van georganiseerde criminaliteit, van seksueel geweld en een schending van de mensenrechten.

Kenmerkend voor mensenhandel is de dwang-luitbuitingssituatie waarin het **slachtoffer** zich (in de prostitutie) bevindt. Deze situatie kan uiteenlopen van een afhankelijke positie met subtiele dwang tot volstreekte controle gepaard gaand met dreiging met of uitoefening van geweld.

Slachtoffers en handelaren komen overal vandaan. Slachtoffers hebben uiteenlopende achtergronden en verschillende motieven om naar **Europa/Nederland** te komen en in de prostitutie te gaan werken. Zij bevinden zich in alle vormen van prostitutie. **Handelaren** zijn veelal georganiseerd in bovenregionaal en internationaal opererende netwerkachtige structuren met uiteenlopende organisatiegraden en -vormen. Zij gebruiken verschillende kanalen en methoden en de verdiensten van **mensenhandelaren** zijn groot.

Uit het voorgaande volgt dat geen eenduidige omschrijving van mensenhandel te geven is. Wel kan worden gesteld dat mensenhandel een ernstig verschijnsel is dat met behulp van het strafrecht dient te worden aangepakt.

Doelstelling van het opsporings- en vervolgingsbeleid is:

- oprollen van de achterliggende organisaties;
- bescherming van de slachtoffers;
- afnemen van het financieel voordeel.

De aanpak van mensenhandel begint met een open oog voor de signalen van **mensenhandel** (zowel 'slachtoffergericht' door controles in het prostitutiecircuits, als meer 'dadergericht' in lopende onderzoeken naar criminele organisaties, misdaadanalyse, en dergelijke). Bij confrontatie met signalen dient het Openbaar Ministerie onmiddellijk te worden ingeschakeld. Vervolgens zullen de opsporingsactiviteiten moeten worden afgestemd op de signalen (aanpak in een team, samengesteld afgestemd op de signalen; bijvoorbeeld meer zedenrechercheurs als er veel slachtoffers blijken te zijn, financiële experts als blijkt dat er sprake is van substantiële criminele geldstromen, etc). Signalen van mensenhandel dienen altijd tot een onderzoek te leiden.

Achtereenvolgens komen aan de orde de voor de aanpak van mensenhandel relevante wettelijke bepalingen (2), de signalering van mensenhandel (3) en aanwijzingen voor de reactie op signalen van mensenhandel (4).

2 Relevante wettelijke bepalingen

2.1 Strafrecht

2.1.1 Strafbaarstellingmensenhandel: art. 250 ter WvS

Het delict mensenhandel (art. 250 ter WvS) is in bijlage 1 schematisch weergegeven. Strafbaar zijn die vormen van bemiddeling en exploitatie van prostitutie die gepaard gaan met (bedreiging met) geweld, misbruik van overwicht of misleiding. Van mensenhandel is geen eenduidige omschrijving te geven – anders dan dat het een verschijnsel is dat in vele gradaties voorkomt en vele facetten heeft. Belangrijk kenmerk van mensenhandel is de dwang-luitbuitingssituatie van het slachtoffer.

2.1.1.1 *Dwang- of uitbuitingssituatie*

Belangrijk kenmerk van mensenhandel is de dwang- of uitbuitingssituatie waarin het slachtoffer zich (in de prostitutie) bevindt. De bestanddelen van art. 250 ter WvS, eerste lid, leiden daartoe. Het enkele aantreffen van een prostituee in zo'n situatie levert al een redelijk vermoeden van schuld op van artikel 250 ter WvS.

De dwang- of uitbuitingssituatie kan nader worden aangeduid als het ontbreken van vrijwilligheid. 'Vrijwilligheid' dient in dit verband te worden opgevat als de vermindering van de mogelijkheid een bewuste keuze te maken. Een onafhankelijke zelfstandige opstelling, vergelijkbaar met die van een mondigelvolwassen Nederlandse prostituee, zal niet mogelijk zijn in de dwang-luitbuitingssituatie.

Per geval dient steeds te worden bepaald of er sprake is van een **dwang-/uitbuitingssituatie**. Deze situatie moet steeds worden afgeleid uit de feitelijke omstandigheden van het geval.

De volgende omstandigheden zijn worden ten onrechte begrepen onder het ontbreken van een dwang-luitbuitingssituatie:

- het slachtoffer was eerder in de prostitutie werkzaam;
- betrokkene wist vooraf dat hij/zij in de prostitutie zou gaan werken;
- betrokkene voldoet niet aan het 'traditionele' slachtofferbeeld, bijvoorbeeld het uiterlijk en het gedrag van een 'typische' prostituee;
- het slachtoffer wenst na het ontdekken van mensenhandel opnieuw in de prostitutie te gaan werken.

Deze omstandigheden vormen geen indicatie voor een dwang-luitbuitingssituatie.

Voor bepaling of er sprake is van een dwang-luitbuitingssituatie geldt wel het volgende:

- steeds zal de vraag moeten worden beantwoord **of**:

- a. betrokkene in staat is (geweest) in zelfstandigheid een beslissing te nemen; en
 - b. betrokkene daarbij in staat is/was om de gevolgen van de beslissing te overzien.
- daarbij **moet(en)** worden meegewogen:

a. factoren als cultuur, economische situatie in het land van herkomst.

Deze kunnen medebepalend zijn voor manier waarop het slachtoffer hier in de prostitutie belandt en voor de dwang-luitbuitingssituatie van het slachtoffer.

b. de huidige en de daaraan voorafgaande situatie.

Er kan sprake zijn van onvrijwilligheid bij het maken van de keus om naar Nederland te komen (bijvoorbeeld omdat het slachtoffer wordt misleid, of omdat het slachtoffer 'alles' wil doen om aan de slechte situatie in het land van herkomst te

ontsnappen). Ook kan er sprake zijn van het in een later stadium ontbreken van vrijwilligheid (bijvoorbeeld betrokkene wist dat hij/zij in de prostitutie zou gaan werken, maar blijkt hier aangekomen steeds hoger **wordende** 'schulden' te moeten afbetalen, te worden beperkt in de bewegingsvrijheid, etc.).

Illegaliteit kan een rol spelen bij de dwang-luitbuitingssituatie. De volgende situaties kunnen worden onderscheiden met **betrekking** tot illegaliteit en een **dwang-/uitbuitingssituatie**:

1. legaal en vrijwillig
2. legaal en onvrijwillig
3. illegaal en vrijwillig
4. illegaal en onvrijwillig

Strafrechtelijke aanpak van mensenhandel is opportuun in de gevallen 2 en 4.

2.1.1.2 *Minderjarige slachtoffers*

Voor minderjarige slachtoffers doet de dwang-luitbuitingssituatie niet **terzake**. Het tot prostitutie **brengen** van een minderjarig persoon is **apart** strafbaar gesteld (art. 250 ter, eerste lid, onder 3, **WSr**). Het tot prostitutie brengen van een persoon die de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, leidt tot de toepasselijkheid van de **strafverzwarende** omstandigheid van het tweede en derde lid van art. 250 ter **WSr**.

2.1.1.3 'Tot prostitutie brengen'

'Tot prostitutie brengen' betekent iemand ertoe brengen zich beschikbaar te stellen tot het tegen betaling verrichten van seksuele handelingen met derden. Een 'handeling waardoor een ander in de prostitutie belandt' heeft **betrekking** op elke handeling die daartoe leidt.

Voor voltooiing van het delict is niet vereist dat overlevering van het slachtoffer (in de prostitutie) heeft plaatsgevonden. Iedere handeling die ertoe leidt dat iemand in een dwang-luitbuitingssituatie (zie 2.1) in de prostitutie belandt, van het aanwerven tot het bijdragen aan de dwang-luitbuitingssituatie van het slachtoffer in de prostitutie is strafbaar.

2.1.2 **Andere toepasselijke strafbepalingen**

Mensenhandel zal niet in alle gevallen kunnen worden bewezen en de feiten zullen soms in meer dan een strafbepaling vallen. Bij de telastelegging dient daarmee rekening te worden gehouden.

Andere toepasselijke strafbepalingen zijn bijvoorbeeld:

art. 197a **WSr** (mensensmokkel), art. 231 **WSr** (valse reisdocumenten), art. 247 **WSr** (ontucht met wilsonbekwame), art. 250 **WSr** (koppelarij), art. 282 en 283 **WSr** (vrijheidsberoving), art. 284 **WSr** (dwang), art. 285 **WSr** (bedreiging), art. 285a **WSr** (intimidatie), art. 300 ev **WSr** (mishandeling), art. 317 **WSr** (afpersing), art. 318 **WSr** (afdreiging), art. 326 **WSr** (oplichting).

Aparte aandacht verdient art. 140 **WSr** (deelname aan een misdadige organisatie); aangezien de handelaren vaak opereren in netwerkachtige organisatiestructuren.

2.2 Bestuursrecht: (lokaal) prostitutiebeleid

(Lokaal) prostitutiebeleid heeft betekenis voor de strafrechtelijk aanpak van mensenhandel, omdat de slachtoffers zich in de prostitutie bevinden. Gemeentelijk **prostitutie**beleid kan worden gevoerd met op handhaving van de openbare orde gerichte bepalingen in APV'S. Via bestuurlijke controle op het prostitutiecircuit kan mensenhandel worden gesignaleerd. Bestuurlijke mogelijkheden kunnen bovendien dienst doen bij de aanpak van mensenhandel. Zo zal in voorkomende gevallen **bestuurs**dwang kunnen worden uitgeoefend tegen een bordeel waar slachtoffers van mensenhandel zich bevinden. De aanpak van prostitutie mensenhandel dient daarom in het driehoeksoverleg te worden afgestemd. Ook zal het bestuur moeten worden betrokken bij de aanpak van concrete gevallen.

2.3 Vreemdelingenrecht

Het vreemdelingenrecht speelt een rol bij de aanpak van mensenhandel, omdat veel slachtoffers illegaal in Nederland verblijven. Visa-verlenende en controlerende instanties kunnen mensenhandel signaleren en ook een preventieve rol spelen. Zo signaleert het Bureau Bijzondere Zaken van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) van het Ministerie van Justitie migratiestromen. Voorts is het **vreemdelingen**recht van belang voor de opsporing en vervolging vanwege de mogelijkheid van een verblijfstitel voor slachtoffers lgetuigen voor de duur (en in het belang) van het strafrechtelijk onderzoek op grond van hoofdstuk B17 van de Vreemdelingen-circulaire.

3 Signalen van mensenhandel

Melding of aangifte van mensenhandel door een slachtoffer of een getuige is het meest voor de hand liggende signaal van mensenhandel. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen dat de aangifte door een slachtoffer geen noodzakelijke voorwaarde is voor het instellen van opsporing en vervolging; het slachtoffer is een belangrijke getuige, wiens verklaring of melding aanleiding kan vormen voor opsporing of vervolging.

Mensenhandel kan ook worden gesignaleerd in het prostitutiecircuit bij zedencontrole, bestuursrechtelijke controle, controle door de vreemdelingendienst, door klanten, de Stichting tegen vrouwenhandel, veldwerksters/vertrouwenspersonen van de GG&GD. Mensenhandel kan verder worden gemeld door het bureau Bijzondere Zaken van de IND van het Ministerie van Justitie of blijken uit anonieme (CID-matige) tips. Confrontatie met signalen van mensenhandel kan ook plaatsvinden in lopende onderzoeken naar andere delicten, bijvoorbeeld bij een misdaadanalyse, tijdens een verhoor of bij een analyse van de geldstromen van een verdachte of een criminele organisatie.

De dwang-luitbuitingssituatie van het zich in de prostitutie bevindende slachtoffer is het meest zichtbare signaal van mensenhandel. Deze situatie kan variëren van een subtiele afhankelijke positie tot daadwerkelijke uitoefening van (fysiek) geweld. Zie ook 2.1.2.

De volgende factoren (bij het slachtoffer) kunnen een rol spelen bij de dwang-luitbuitingssituatie en vormen voorbeelden van signalen van mensenhandel:

- niet zelf de reis, visa, etc. hebben geregeld;
- geen beschikking hebben over eigen paspoort en reisdocumenten;
- beschikken over een vals, door de handelaarorganisatie verzorgd paspoort;
- angst voor uitzetting (illegaal verblijf of binnenkomst kunnen een rol spelen, doch niet noodzakelijk. Veel slachtoffers hebben een legale verblijfstitel (maar bijvoorbeeld niet een waarmee ze mogen werken) of verblijven hier illegaal, na legale binnenkomst);
- plicht tot afbetaling van een exorbitant hoge (soms stijgende) reissom, voordat over de eigen inkomsten kan worden beschikt of kan worden gestopt met werken;
- het moeten afdragen van het grootste (soms toenemend) percentage van de inkomsten hetzij aan de exploitant, hetzij aan derden;
- uitbetaling aan het slachtoffer van een met de Nederlandse prostitutie afwijkend percentage;
- plicht om een minimumbedrag per dag te verdienen;
- de exploitant heeft een overnamebedrag betaald **en/of** draagt een deel van de inkomsten af aan derden;
- beperking van de bewegingsvrijheid (bijvoorbeeld niet lang weg mogen, (voortdurende) begeleiding of bewaking), een altijd aanwezige toezichthouder (dit is niet noodzakelijk de exploitant; deze verschaft soms juist wat vrijheid en bescherming);
- onbekendheid met de taal en de omgeving;
- chantage van familie in het land van herkomst;
- zwakke economische situatie **en/of** afhankelijkheid van de hier verdiende inkomsten van de familie in het land van herkomst;
- onder alle omstandigheden en buitenproportioneel lang moeten werken;
- dreiging met of daadwerkelijke toepassing van geweld, het dragen van sporen van lichamelijke mishandeling;

- het afwisselend op verschillende plaatsen te werk worden gesteld (waarbij de **handelaren** kennelijk gebruik maken van verschillende visumeisen in ons omringende landen en van verschillen in het uitoefenen van vreemdelingtoezicht hier ten lande).

Andere signalen van mensenhandel kunnen zijn kunnen blijken uit:

- namens vele anderen een visumaanvraag doen;
- zeer vaak garantstellen bij visumaanvraag;
- garantstelling voor visumaanvraag van een aantal personen, die niet allen terugkeren;
- mensensmokkelbewegingen (worden gesignaleerd door het Bureau Bijzondere Zaken van de Immigratie- en Naturalisatiedienst van het Ministerie van Justitie);
- (analyse van) geldstromen;
- rechtshulpverzoeken; internationale signalering.

4 Aanpak van signalen van mensenhandel

4.1 Signalering ² algemeen

De aanpak van mensenhandel begint met signalering door middel van een actieve en alerte opstelling. Signalering vindt plaats door controle in het prostitutiecircuit en door een open oog te hebben voor andere signalen van mensenhandel (bijvoorbeeld in een lopend onderzoek naar andere vormen van (georganiseerde) criminaliteit, bij analyse van geldstromen, migratiebewegingen, etc.; zie onder 3 voor de signalen). Zonder goede informatie-uitwisseling is signalering en vervolgens aanpak van mensenhandel niet mogelijk.

Bij signalering van mensenhandel zal steeds onmiddellijk contact moeten worden opgenomen met het Openbaar Ministerie.

4.1.1 Afstemming met het bestuur in het driehoeksoverleg

Controle in het prostitutiecircuit is een belangrijk middel om mensenhandel te signaleren, omdat de slachtoffers zich daar bevinden. De controle in het **prostitutiecircuit** dient' in het driehoeksoverleg met het bestuur te worden afgestemd. Prostitutiebeleid en het daarbij behorende inzicht in het prostitutiecircuit is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van het bestuur. In het driehoeksoverleg kunnen afspraken worden gemaakt over de controle in het prostitutiecircuit en kan aansluiting van bestuursrechtelijke aanpak op de strafrechtelijke worden bewerkstelligd.

Het voorgaande geldt zowel in het algemeen als in concrete gevallen. In het algemeen kan worden gedacht aan afstemming van de bestuursrechtelijke controle op de strafrechtelijke, bijvoorbeeld door afspraken te maken over taakverdeling, informatie-uitwisseling, e.d. In concrete gevallen, bij een signaal van mensenhandel, is uitoefening van bestuursdwang denkbaar tegen een bordeel waar slachtoffers van mensenhandel in een dwangpositie verkeren, aansluitend op strafrechtelijk optreden. Een dergelijke gecoördineerde aanpak is niet alleen efficiënt, maar heeft bovendien belangrijke preventieve werking.

4.1.2 Coördinatie (**politie**)controle

(**Politie**)controle in het prostitutiecircuit zal altijd goed moeten worden gecoördineerd. Dit ongeacht de wijze en de frequentie van de controle en ongeacht wie de controle uitvoert. Coördinatie is noodzakelijk vanwege de uiteenlopende bevoegdheden en belangen van de verschillende politie-onderdelen bij controle (denk bijvoorbeeld aan het botsende belang tussen vreemdelingendienst en reguliere politie bij het aantreffen van een illegale prostituee die mogelijk slachtoffer is van mensenhandel). Afspraken zullen bijvoorbeeld moeten worden gemaakt over de frequentie van de controle, de plaatsen waar wordt gecontroleerd, doel van de controle (bijvoorbeeld dwang, illegaliteit) en wanneer en op welke wijze actie wordt ondernomen tijdens of naar aanleiding van de controle.

4.1.3 Zedencontroles

Het verdient aanbeveling om controle vorm te geven in 'zedencontroles'. Dat zijn structurele en **doelgerichte** bezoeken aan prostitutie-instellingen, gericht op het verkrijgen van inzicht in het prostitutiecircuit en op vroegtijdigesignalering van mensen-

handel. Het zichtbaar en herkenbaar aanwezig zijn van de politie in het **prostitutiecircuït** door regelmatige zedencontroles kan voorts de aangiftebereidheid gunstig beïnvloeden en kan ook preventief werken. Zedencontroles dienen bij voorkeur te worden uitgevoerd door een vaste groep politiefunctionarissen van verschillende disciplines, bijvoorbeeld (**zedes**)**recherche** en vreemdelingendienst.

4.1.4 Informatie-uitwisseling: via CID naar CRI

Effectieve aanpak van mensenhandel kan niet zonder goede informatie-uitwisseling. Alle betrokkenen dienen elkaar te informeren. Dit geldt ook voor de informatiestromen binnen het politie-apparaat (4.3 geeft een aan welke politie-onderdelen een rol (kunnen) spelen bij de signalering en de aanpak van mensenhandel).

Aparte aandacht verdient informatie-uitwisseling via de CID naar de CRI. Alle voor de aanpak van mensenhandel relevante gegevens dienen door de controlerende **opsporing**instanties via de CID aan de CRI beschikbaar te worden gesteld. De CID-koppels dienen een bijdrage te leveren aan de informatievergaring door zich (ook) te richten op signalen van mensenhandel.

De CRI dient haar landelijke informatiepositie aan te wenden door bovenregionale of internationale ontwikkelingen te signaleren en te analyseren en deze gegevens beschikbaar te stellen aan korpsen die daar belang bij kunnen hebben. Vereist is een alerte en actieve opstelling van de politiekorpsen en in het bijzonder van de CRI.

De CID-OvJ ziet toe op de informatie-uitwisseling via de CID, door:

- regelmatig na (doen) gaan of er signalen van mensenhandel worden aangetroffen in de CID-registers; en
- naar aanleiding van andere signalen in de CID-registers na (doen) gaan of er ondersteunende informatie aanwezig is.

4.1.5 Onmiddellijk contact opnemen met het Openbaar Ministerie

Bij signalering van mensenhandel dient onmiddellijk contact te worden opgenomen met de contactpersoon voor mensenhandel van het Openbaar Ministerie.

4.2 Slachtoffercirculaires en hoofdstuk B17 Vreemdelingencirculaire:

4.2.1 Circulaire 'Bejegening van slachtoffers van seksuele misdrijven'

Opvang en begeleiding van slachtoffers dient plaats te vinden met inachtneming van de slachtoffercirculaires, in het bijzonder de circulaire 'Bejegening van slachtoffers van seksuele misdrijven' van 16 januari 1986 (bijlage 2). Dat houdt onder meer het volgende in:

- het slachtoffer kan zich desgewenst laten bijstaan door een vertrouwenspersoon;
- goede voorlichting aan het slachtoffer over de verschillende fasen en het verloop van de procesgang;
- wijzen op de mogelijkheid van medisch onderzoek;
- zo nodig initiatief nemen voor goede opvang en begeleiding van het slachtoffer (bijvoorbeeld contact opnemen met de Stichting tegen Vrouwenhandel).

4.2.2 Hoofdstuk B17 Vreemdelingencirculaire

Opvang en begeleiding van slachtoffers of getuigen zonder legale verblijfstitel dient te geschieden met inachtneming van hoofdstuk B17 van de Vreemdelingencirculaire (bijlage 3).

Dat houdt onder meer het volgende in:

- B17 voorziet in een 'bedenktijd' van drie maanden voor slachtoffers om te beslissen of zij aangifte willen doen;
- na aangifte kan het slachtoffer een tijdelijke verblijfsvergunning krijgen voor de duur van het strafproces en kan de uitzetting van de getuige worden opgeschort;
- bij sepot geldt de tijdelijke verblijfsvergunning ook voor de behandelingsduur van een eventuele klacht ex art. 12 Wsv.

B17 dient niet te worden toegepast dan na overleg met de (**zaaks**) officier van justitie of de contactpersoon mensenhandel bij het Openbaar Ministerie.

4.3 Opsporing

Bijna alle politie-onderdelen kunnen een rol spelen in de signalering en bestrijding van mensenhandel: vreemdelingenpolitie, CID, zedenpolitie, basispolitie, (**reguliere/zware** criminaliteit) recherche en de Bureaus Financieel Onderzoek (BFO). De onderscheidene politie-onderdelen moeten oog hebben voor **elkaars** mogelijkheden, specifieke kennis en ervaring in verband met een effectieve bestrijding van (in dit geval) mensenhandel. Opnemen van aangiften en opvang en begeleiding van slachtoffers zal bijvoorbeeld in eerste instantie plaats dienen te vinden door de zedenpolitie, vreemdelingrechtelijke aspecten zullen voor rekening dienen te komen van de vreemdelingendienst, een BFO zal financieel onderzoeken uitvoeren en onderzoek naar de georganiseerde, netwerkachtige structuur van de mensenhandel zal ter hand dienen te worden genomen door (zwacri-)rechercheurs.

De mensenhandel-contactpersoon en de zaaks-officier van justitie coördineren de inzet van de verschillende politie-onderdelen met inachtneming van het voorgaande.

4.3.1 Team

Een opsporingsonderzoek naar mensenhandel dient bij voorkeur te worden uitgevoerd door een multidisciplinair samengesteld team. Samenstelling kan geschieden afhankelijk van de in het concrete geval benodigde expertise. Bij grootschalig georganiseerde mensenhandel zal inzet van een **kernteam** opportuun kunnen worden geacht, bijvoorbeeld bij aanwijzingen van mensenhandel in grootschalig **bovenregionaal** of internationaal georganiseerd verband, al dan niet gepaard gaand met andere vormen van criminaliteit (bijvoorbeeld mishandeling, levensdelicten, bedreiging en afpersing of overtreding van de Opiumwet).

4.3.2 Financieel onderzoek

Daar met mensenhandel vaak grote sommen geld worden verdiend, is het van belang om onderzoek te doen naar de geldstromen met het oog op ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel, zo nodig door instelling van een strafrechtelijk financieel onderzoek.

4.4 Vervolging

Signalen van mensenhandel dienen in ieder geval tot opsporing en zo enigszins mogelijk tot vervolging te leiden, waarbij zo nodig door een ander delict (ook) te laste kan worden gelegd (zie 2.1.2). Vervolging is in ieder geval opportuun als er minderjarige slachtoffers zijn.

4.4.1 Zo nodig concentratie van vervolging

Bij bovenregionaal georganiseerde mensenhandel zal concentratie van vervolging in één arrondissement dienen te worden overwogen. Concentratie van vervolging ligt bijvoorbeeld voor de hand als de slachtoffers of de handelaren zich met name in één arrondissement bevinden of als er al een gerechtelijk vooronderzoek loopt in een arrondissement.

4.4.2 Eis ter zitting

In ieder geval zal gevangenisstraf dienen te worden geëist. Deze dient in concrete gevallen te worden bepaald aan de hand van factoren als het aantal verhandelde personen, de factoren die de dwangpositie in dat geval bepalen, de organisatiegraad van de handelaren en de verdenking naar andere delicten (bijv. deelneming criminele organisatie, mishandeling, etc.). Daarnaast zal in voorkomende gevallen de maatregel van ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel of een geldboete kunnen worden geëist.